

Ex

Examinering

Pe

Procesarchitectuur

Examinering

Inhoudsopgave	Inleiding	2	Examineren	9
	Kaders stellen	4	Diplomeren	11
	Leren	6	Kwaliteitsborging	12
	Construeren en vaststellen	7		
		7	Bijlage	14

Inleidend Duidelijke basis

Deze uitgave biedt u een volledige beschrijving van de examinering in het middelbaar beroepsonderwijs. Alle stappen die een instelling neemt om in samenwerking met het bedrijfsleven te zorgen voor goede examinering komen aan de orde: van examenplan, verzamelen leerresultaten, inkoop examens, het zelf samenstellen, tot diplomeren en borging van de kwaliteit. Zo krijgt u een overzichtelijk beeld van de examinering en een handzaam overzicht om kritisch naar uw eigen proces te kijken: een duidelijke basis voor de organisatie van examinering.

De procesarchitectuur Examinering bestaat uit een zestal procesgebieden met ieder een eigen, herkenbare kleur. Een procesgebied bestaat uit een aantal processen (met onderliggende processtappen) dat in samenhang tot een duidelijk resultaat leidt. Per procesgebied zijn in dit document de belangrijkste gebeurtenissen en principes verwoord.

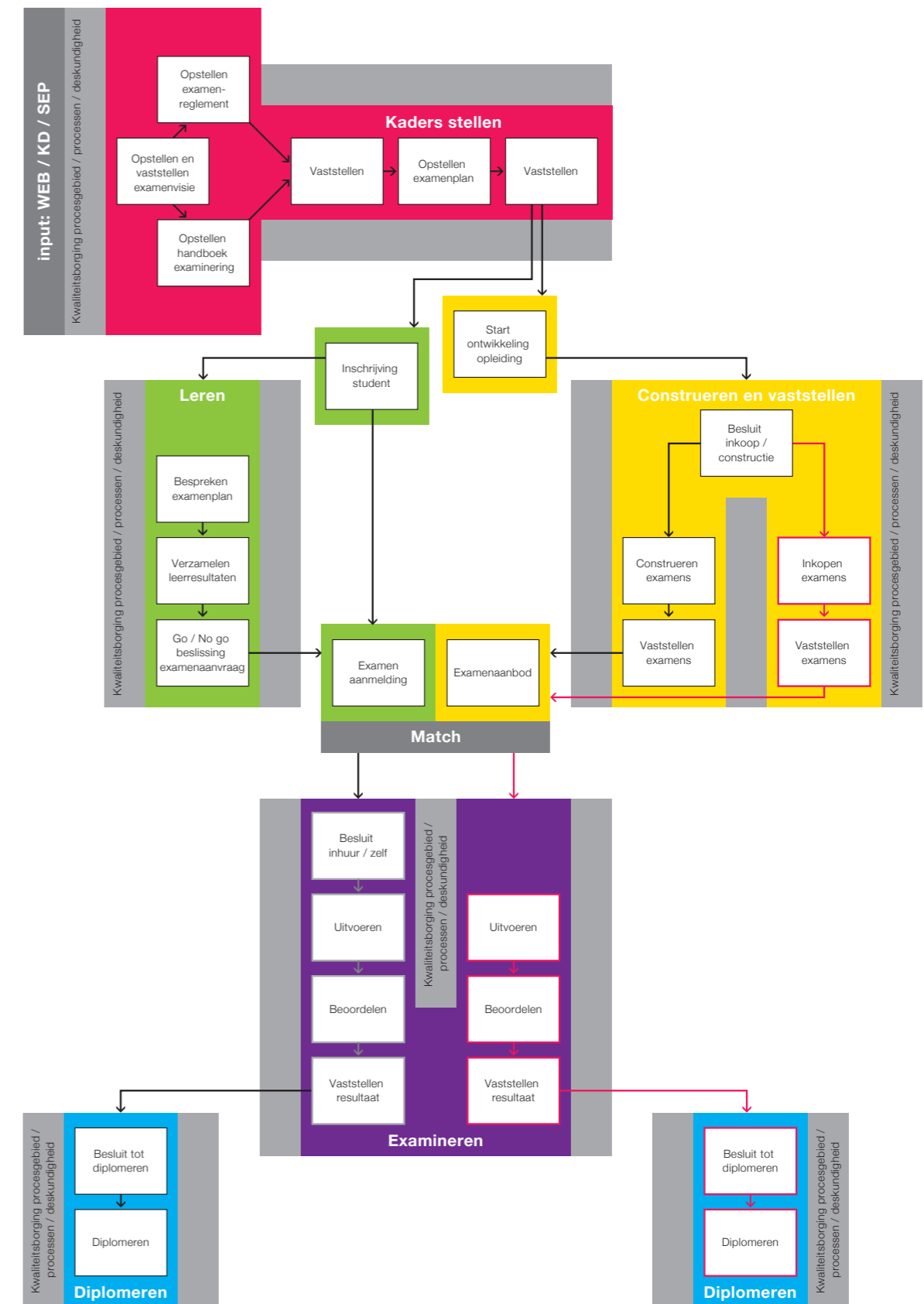
Het mbo is met zijn vele opleidingen en ruim 500.000 studenten de grootste onderwijssector van ons land en dé sector waar bedrijfsleven en scholen nauw samenwerken aan goed onderwijs en goede examinering. Een veelzijdige en diverse sector. De beschrijving die u nu in handen heeft wordt ook wel 'Procesarchitectuur Examinering' genoemd. De beschrijvingen bieden houvast en geven tegelijkertijd ruimte aan (onderwijs- en examen)instellingen en het georganiseerd bedrijfsleven om een eigen invulling te geven aan de examinering.

Medewerkers van roc's, aoc's, kenniscentra, de MBO Raad, AOC Raad, Colo en uit de achterban van NRTO en VNO-NCW/MKB-Nederland hebben hun bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van deze procesarchitectuur. Tijdens een speciale conferentie is gestart met de ontwikkeling van de beschrijvingen. Een redactieraad heeft de procesarchitectuur verder uitgewerkt.

Deze procesarchitectuur maakt onderdeel uit van het landelijk project Examenprofielen. Dit project is gestart op initiatief van de MBO Raad, de AOC Raad, Colo, NRTO en VNO-NCW/MKB-Nederland om de examinering in het mbo verder te verbeteren. Bedrijfsleven en onderwijs werken hierbij nauw samen. Het harmoniseren van de manier van werken draagt bij aan het bereiken van betere examinering; bijvoorbeeld doordat een gemeenschappelijk kader ontstaat, waardoor de uitwisselbaarheid tussen instellingen wordt vergroot en efficiënter gewerkt kan worden.

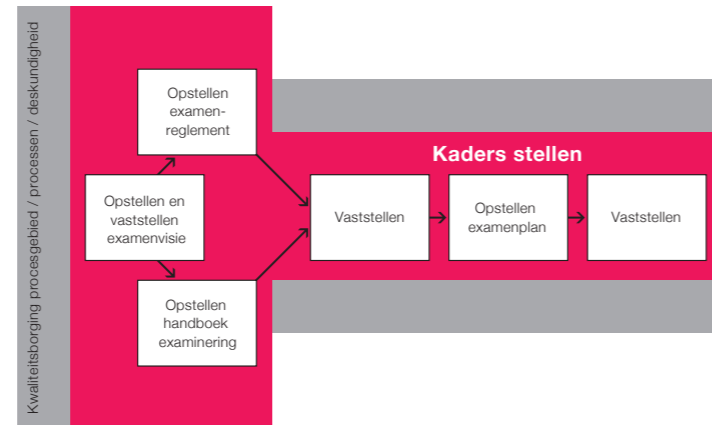
Landelijke Regiegroep Examinering
MBO Raad, Colo, AOC Raad, NRTO, MKB-Nederland/VNO-NCW

Procesarchitectuur Examinering

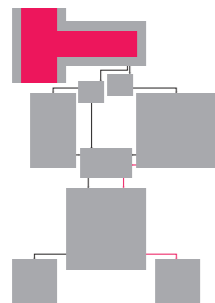

Ks

Kaders stellen

Procesgebied: Kaders stellen

In dit procesgebied worden de kaders gesteld voor het inrichten van het examineringproces. De Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB), het kwalificatiedossier en het sectorale examenprofiel¹ zijn uitgangspunt voor het opstellen van een aantal documenten binnen een onderwijsinstelling². Daarbij gaat het om een examenvisie (met als onderdeel een examenmodel) en, wanneer deze is vastgesteld, vervolgens het handboek examinering en het examenreglement van een instelling.

De vastgestelde versies van deze documenten zijn bepalend voor het opstellen van een examenplan per (uitstroom)kwalificatie. Uiteraard wordt dit document pas opgesteld nadat binnen de onderwijsinstelling besloten is dat er met de opleiding gestart wordt. Dit examenplan wordt in de overige processen gebruikt als leidraad waarbinnen de examinering plaats moet vinden.

“Door landelijk de examineringprocessen af te stemmen en uit te werken, maak je transparant waar je mee bezig bent. Alle betrokkenen bij examinering, zowel in de regio als in het land, krijgen de deze processen helder in beeld. Dit moet leiden tot meer vertrouwen. Door met elkaar af te spreken dat je zo werkt, maak je eenduidig hoe je de examinering hebt georganiseerd.”

Marieke Wentink, senior medewerker Dienst Onderwijs en innovatie, Graafschap College

Architectuurprincipes kaders stellen:

Het sectoraal examenprofiel is kaderstellend voor de examinering van opleidingen in die betreffende sector.

- Examinering is leerwegonafhankelijk: welke leerroute een student ook volgt, het diploma moet overal en via elke weg evenveel waard zijn.
- In het examenplan wordt tenminste besproken hoe per uitstroom: aan een juiste mix van beoordelingsmanieren wordt voldaan, hoe er tot examenproducten wordt gekomen (inkoop zelf construeren), aan welke toetstechnische eisen moet worden voldaan, onder welke omstandigheden de examenproducten moeten worden afgenomen en welke producten (en combinatie daarvan) leiden tot diplomering.

Na het opstellen en vaststellen van de kaderstellende documenten worden twee trajecten doorlopen. Traject 1, waarbij de voor examinering relevante processen vanuit het leren van de student worden beschreven. Deze processen (kunnen) leiden tot een examenaanmelding van een student. En traject 2, waarbij de processen ‘achter de schermen’ van de instelling worden beschreven. Deze processen zorgen ervoor dat er op het juiste moment examenproducten beschikbaar zijn. Beide sporen komen bij elkaar voordat gestart wordt met het procesgebied Examineren (een match tussen examenaanmelding en examenaanbod).

Allereerst een nadere beschrijving van traject 1.

“De procesarchitectuur is een duidelijke basis voor de organisatie van de examinering. De uitkomst is inhoudelijk niet revolutionair; de waarde zit in het gemeenschappelijke kader. De betrokkenheid van het bedrijfsleven bij examinering is voor veel instellingen en in veel branches lastig te organiseren. Met de procesarchitectuur kun je dit heel gericht organiseren.”

Jim Schouten, directeur examens, Innovam

“De heldere structuur van alle processen, die een rol spelen in de hele examinering vanaf het moment dat de student binnenkomt en de school verlaat met een diploma, moet iedereen het vertrouwen geven, dat de examinering geen ‘afrekening’ is, maar een ‘waardering’ en een bewijs van ‘competent zijn’ voor het betreffende beroep (en niveau).”

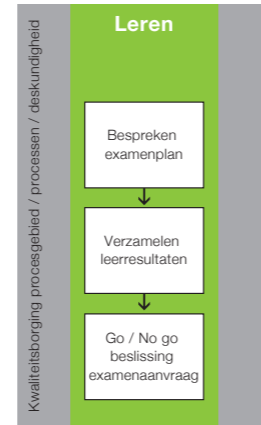
Joke Nater-Hak, beleidsmedewerker examinering, Friesland College

¹ Op basis van de ondertekende intentieverklaring en de in oprichting zijnde vereniging Beroepsonderwijs & Bedrijfsleven is er geanticipeerd op de totstandkoming van sectorale examenprofielen. Definitieve vormgeving en gebruik zijn nog onderwerp van gesprek.

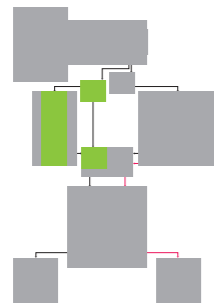
² Er kunnen ook andere documenten als input voor het kaderstellende procesgebied gebruikt worden.

Le

Leren

Procesgebied: Leren

De student start na zijn/haar inschrijving met het volgen van het onderwijs³. De onderwijsprocessen vallen buiten het bereik van de procesarchitectuur. Examining. Wat echter wel van belang is voor de modellering, is het voorbereiden van de student op examinering. Daarom wordt (op een door de begeleiding of student aangegeven tijdstip) het examenplan met de student doorgesproken. Daardoor is de student op de hoogte van wat er van hem/haar wordt verwacht.

Op basis van de behoefte van de student worden indien mogelijk leerresultaten verzameld uit het leren, die relevant zijn voor het te volgen examen en een indicatie van de slagingskans bieden (bijvoorbeeld een portfolio of eerder afgenomen toetsen). Deze leerresultaten hebben geen 'status' in de feitelijke examinering en zijn niet het soort bewijzen dat benodigd is voor diplomering. Als deze leerresultaten verzameld zijn, wordt besloten of de student toe is aan het examen en wordt bij een positief besluit de examenaanvraag gedaan. Belangrijk uitgangspunt is dat studenten voorbereid en voldoende geëquipeerd met een examen worden geconfronteerd. Dit verhoogt de slagingskans, wat past binnen de perceptie dat examinering de bevestiging is van reeds ontwikkelde vaardigheden, houding en kennis.

“Het ontwerpen van de procesarchitectuur met anderen vond ik motiverend en verhelderend. Het bevestigde dat we op ons roc op de goede weg zijn.”

Joke Nater-Hak,
beleidsmedewerker
examinering, Friesland
College

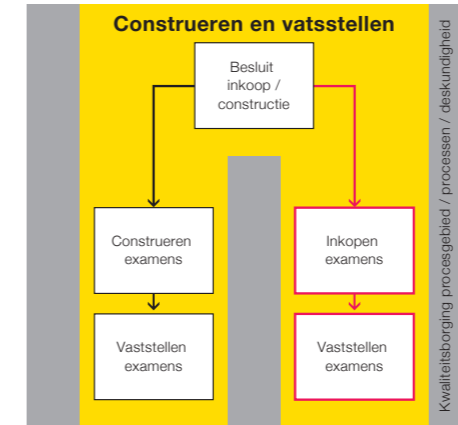
Een andere mogelijkheid om tot een examenaanmelding te komen is door de student zelf. Hierbij is geen sprake van besluitvorming door het 'onderwijs', maar bepaalt de student zelf of hij/zij 'op wil gaan' voor een examen.

In beide gevallen is de examenaanmelding belangrijke input voor het matchingsproces dat later plaatsvindt tussen het examenaanbod van de onderwijs- en/of exameninstelling en de examenaanmelding van de student.

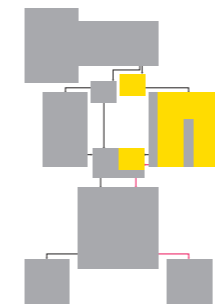
³ In sommige gevallen is het denkbaar dat op basis van EVC's er een directe doorstroom plaatsvindt van inschrijving naar diplomeren.

Cv

Construeren en vaststellen

Procesgebied: Construeren en vaststellen

Traject 2, waarbij examinering verder wordt georganiseerd vanuit de instelling ('achter de schermen' voor de student), start óók na het opleveren van de kaderstellende documenten. In dit spoor gaat het om het construeren en vaststellen van de examenproducten. Als duidelijk is dat een bepaalde opleiding gaat starten binnen een onderwijsinstelling, wordt een beslissing genomen over het inkopen en/of in eigen beheer ontwikkelen van examenproducten die bij de betreffende opleiding passen.

Deze beslissing kan worden meegenomen in het examenplan van de instelling (bijvoorbeeld vanuit de examenvisie van de instelling).

De processen in dit procesgebied kunnen ook starten doordat het aantal ingeschreven studenten voldoende is gebleken om een opleiding te starten (feitelijke start van de opleiding).

Er is een aantal scenario's ten aanzien van inkoop en/of zelf construeren mogelijk:

1. De onderwijsinstelling stelt de examenproducten in eigen beheer op, waardoor het vaststellen van de examenproducten ook door de vaststellingscommissie van die onderwijsinstelling gebeurt.
2. De onderwijsinstelling geeft een opdracht aan een leverancier of exameninstelling die de constructie van examenproducten voor zijn rekening neemt. Afhankelijk van de wens van de onderwijsinstelling om de uitvoering van de examinering wel of niet in eigen beheer te doen, ontstaan dan twee mogelijkheden voor het vaststellen van de examenproducten:
 - a) de uitvoering van het examen wordt door de onderwijsinstelling zelf uitgevoerd: de onderwijsinstelling stelt de examenproducten vast.
 - b) de uitvoering van het examen wordt door de exameninstelling uitgevoerd: dan stelt de exameninstelling de examenproducten vast (dit is de rode lijn in het procesmodel).
3. Een deelkeuze is ook mogelijk, waarbij een deel van het examen zelf wordt geconstrueerd en een deel wordt ingekocht. Dan stelt de onderwijsinstelling de beide soorten examenproducten vast.

“De procesarchitectuur is een mooie kapstok om aan studenten, ouders en het bedrijfsleven uit te leggen hoe examinering precies werkt. Met name vanwege de rol van het bedrijfsleven in het mbo wijkt dat toch af van het gebruikelijke beeld dat mensen van examinering hebben: de docent die proefwerken maakt en aan het einde een eindexamen. Die duidelijke uitleg kan helpen om begrip te krijgen voor wat er allemaal al wél goed loopt.”

Jim Schouten, directeur examens, Innovam

“De procesarchitectuur kan een kwaliteitsslag te weeg brengen ten aanzien van de examinering in het mbo. Dan moet het geen papieren tijger blijven, maar een doorleefde handleiding voor de betrokkenen van waaruit examinering wordt vormgegeven.”

Voor alle scenario's geldt dat het examenplan een belangrijk referentiekader biedt waarbinnen de constructie van examenproducten dient te worden gerealiseerd.

De constructie en/of de inkoop heeft betrekking op onder andere het instrument zelf, de matrijs, correctie- of beoordelingsvoorschriften, beoordelingsprotocol en de handleidingen. Er wordt besloten dat er een inkoopbehoefte is, daarna of er leveranciers zijn die kunnen voldoen aan de inkoopbehoefte, waarna een besluit kan worden genomen over inkopen of construeren.

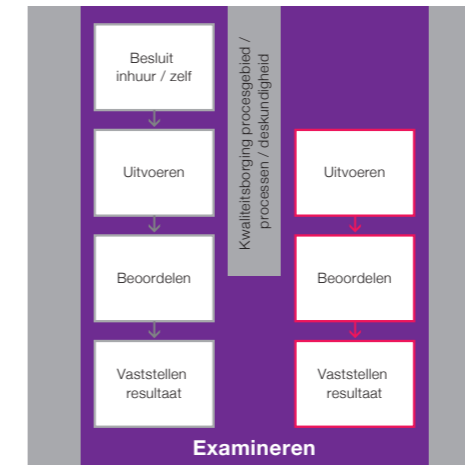
Marijke Backx, teamleider, KCH Examens

Op basis van de eisen die gesteld zijn in het examenplan en het handboek Examinering (in verband met de toetstechnische eisen, inspectie-eisen en kwaliteitseisen), wordt het conceptexamen beoordeeld door de vaststellingscommissie (van de onderwijsinstelling of de exameninstelling). Indien het conceptexamen positief wordt beoordeeld, wordt het vastgesteld.

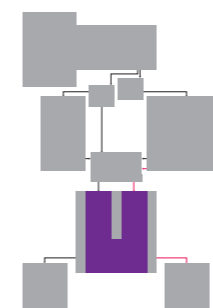
Na vaststelling wordt het examen, volgens de procedures die vermeld zijn in het handboek examinering, vrijgegeven voor gebruik. In het geval van een examen waarbij een deel is ingekocht en een deel zelf is geconstrueerd, worden de diverse delen vooraf samengevoegd waarna de vaststellingscommissie het conceptexamen beoordeelt.

Architectuurprincipes construeren en vaststellen:

- De processen construeren en vaststellen worden door verschillende functionarissen uitgevoerd (de constructeur kan niet de vaststeller zijn voor één en hetzelfde examenproduct).
- Het uitbesteden van constructie (oftewel: inkoop van examenproducten) ontslaat de instelling niet van haar eindverantwoordelijkheid. De instelling stelt de producten vast.
- Bovenstaande geldt niet wanneer ook sprake is van het uitbesteden van de uitvoering van de examinering. Dan verschuift de verantwoordelijkheid naar de exameninstelling en wordt een diploma uitgereikt van de exameninstelling (waarop de onderwijsinstelling 'meetkent').

Procesgebied: Examineren

Na de match tussen examenaanmelding van de student en examenaanbod van de instelling kan een afweging gemaakt worden over zelf uitvoeren dan wel het inhuren van de expertise of capaciteit (voor de duidelijkheid wordt hier aangegeven dat dan de verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van het proces blijft bij de onderwijsinstelling).

Daarna volgt de feitelijke uitvoering van het examen. De student wordt uitgenodigd voor het afnemen van het examenproduct door de verantwoordelijke instelling (onderwijsinstelling of exameninstelling; afhankelijk van het gekozen scenario).

Op basis van de examenplanning, of naar aanleiding van een examenaanmelding van een student en bij een beschikbaar examenaanbod, wordt een afname van een examen georganiseerd. Dit betekent dat het moment en de locatie van afname worden vastgesteld en dat de betrokkenen hierover worden geïnformeerd. De student neemt deel aan het examen. Daarna wordt een examenprocesverbaal opgesteld. Tevens wordt zijn/haar prestatie beoordeeld, met behulp van een beoordelingsprotocol, door één of meerdere beoordelaars. Na de beoordeling wordt de student geïnformeerd over de beoordeling.

Op basis van de evaluaties van het proces en product en de verwerking van de uitkomsten van een eventuele bezwaar- en beroepsprocedure, stelt de examencommissie vast of is voldaan aan de gestelde procedures en afspraken (conform de procedures van het handboek Examinering). Indien de kwaliteit voldoet, stelt de examencommissie het resultaat vast. Nadat het resultaat van het examen is vastgesteld, worden de betrokkenen geïnformeerd. Het examenresultaat wordt hierna gearchiveerd.

“De procesarchitectuur bevestigt wat wij binnen onze onderwijsinstelling gerealiseerd hebben. Bovendien geeft het aan waar we nog zaken moeten verbeteren. Vooral het betrekken van het bedrijfsleven in echt alle facetten van de examenorganisatie is nog een behoorlijke klus.”

Jan Jacobs, beleidsmedewerker onderwijs en kwaliteitszorg, Helicon Opleidingen

⁴ Het aanbod kan ook bestaan uit (een aantal) zogenoemde “centrale examens”

“ De procesarchitectuur examinering geeft voor het mbo stapsgewijs de werkwijze weer om te komen tot een deugdelijke examenorganisatie. De procesarchitectuur is geen lijst van eisen en probleemstellingen maar een schets van de realistische oplossing. Die examenorganisatie voldoet aan alle eisen van de WEB en het bedrijfsleven. ”

Jan Jacobs, beleidsmedewerker onderwijs en kwaliteitszorg, Helicon Opleidingen

“ Bij Amarantis hebben we een kwaliteitshandboek examinering dat de examenprocessen beschrijft. Dit jaar vergelijken we de landelijke procesarchitectuur met die van Amarantis. We kijken hoe het een en ander op elkaar is afgestemd en waar aanpassing nodig/wenselijk is. Dat kan wederzijds zijn: aanbevelingen voor de Amarantis-beschrijving of die van de landelijke procesarchitectuur. ”

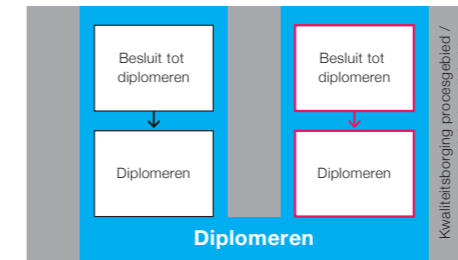
Jos van Odijk, beleidsadviseur Onderwijs en Kwaliteit, Amarantis Onderwijsgroep

“ De procesarchitectuur geeft goede handvatten hoe een mbo-instelling de ingekochte beoordelingsinstrumenten in een opleiding kan inbedden. ”

Marijke Backx, teamleider, KCH Examens

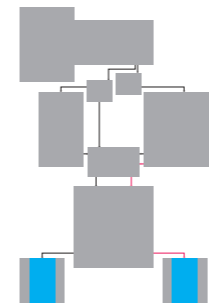
Architectuurprincipes examineren:

- De procesgebieden Leren en Examineren hebben een cyclisch karakter en kunnen meerdere keren door een student worden doorlopen.
- Er moet in het totaal van examinering van de student voldoende onafhankelijke beoordeling zijn. Een onafhankelijke beoordelaar betekent dat de beoordeling niet wordt uitgevoerd door een begeleider in het onderwijs van de student, of dat, indien dit wel het geval is, er sprake is van het 4-ogen principe waarbij er een tweetal beoordelaars is.
- Er bestaat verschil tussen de beoordeling en de vaststelling van het resultaat. Deze worden uitgevoerd door verschillende functionarissen. De beoordeling blijft altijd van de beoordelaar. Ongeacht wat er daarna met de vaststelling van het resultaat gebeurt.
- In het totaal aan examinering van een student, moet minimaal ook externe beoordeling hebben plaatsgevonden (beoordelaars vanuit het beroepenveld).
- Bpv is geen onderdeel van examinering. Het is denkbaar dat examenproducten worden afgenomen in de beroepspraktijk. Bpv met goed gevolg doorlopen komt terug bij controleren bewijslast voor diploma.
- De EVC-rapportage wordt beschouwd als één van de relevante bewijsstukken voor diplomering.

Di
Diplomeren

Procesgebied: Examineren

Op basis van het examenresultaat en de aangeleverde bewijsstukken conform het examenplan (inclusief eventuele vrijstellingen) stelt de examencommissie vast of aan de eisen voor het diploma voldaan is (bijvoorbeeld ook het bpv-protocol).

Op basis van deze vaststelling volgt een besluit over de diplomering. Als dit besluit positief is dan wordt het diploma uitgedraaid, ondertekend en aan de student overhandigd. Na uitreiking van het diploma wordt het besluit tot diplomering en een kopie van het uitgegeven diploma gearchiveerd.

Als het besluit over de diplomering negatief uitvalt, moet de student de ontbrekende bewijsstukken alsnog aanleveren.

“ Met de procesarchitectuur is een concreet en gemeenschappelijk kader gevormd voor de ‘juiste’ inrichting van het examineringsproces. Op basis hiervan kunnen onderwijsinstellingen beter beoordelen welke verbeteringen mogelijk of noodzakelijk zijn. Bovendien kan de procesarchitectuur richting geven aan een meer uniform examineringsproces, waardoor de kwaliteit van diploma's beter vergelijkbaar wordt. ”

Peter van Dijk, senior adviseur examinering, ECABO

“ Voor mij is de procesarchitectuur een toetssteen om de examinering te verbeteren. Het is bovendien een model om met mijn collega's in gesprek te gaan over examinering. ”

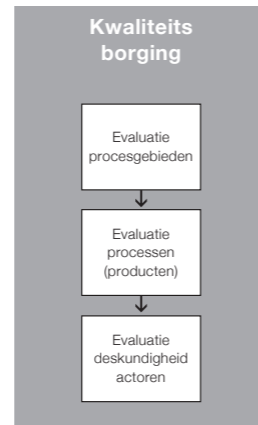
Claudine Hogenboom, innovatieadviseur, ROC Eindhoven

“ De procesarchitectuur examinering moet het vanzelfsprekende ontwerp/fundament zijn, op grond waarvan alle uitvoerders werken aan een optimale waardering van het geleerde. ”

Joke Nater-Hak, beleidsmedewerker examinering, Friesland College

Kb

Kwaliteitsborging

Procesgebied: Kwaliteitsborging

Kwaliteitsborging neemt als procesgebied een speciale positie in. Het is namelijk de schil om alle andere procesgebieden heen en gaat overall dwars doorheen. Het gaat hier om het borgen van de kwaliteit van: de procesgebieden van de examinering, de processen (met de (tussen)producten die deze opleveren) en de deskundigen die bij alle examineringprocessen betrokken zijn.

De deskundigheid van betrokkenen is van groot belang voor de kwaliteit van het proces en het product. Daarom worden voor iedere betrokkene bepaalde deskundigheidseisen gesteld.

Vervolgens wordt bekeken of de betrokkenen ook daadwerkelijk aan deze gestelde eisen voldoen. Dit gebeurt in de evaluatie middels een match tussen de opgestelde eisen aan de actoren en de competenties/ervaring/kwalificatie van de in te zetten personen). Met andere woorden: er wordt gekeken of de juiste mensen op de juiste plek zitten/zaten.

Voor de inhuur van externen gelden dezelfde eisen. Ook de externe organisatie moet aan de onderwijsinstelling kunnen bewijzen dat deze voldoet aan de gestelde deskundigheidseisen.

Als het gaat om de kwaliteit van het procesgebied en de processen wordt er op twee niveaus ingestoken:

1. Er vindt een evaluatie plaats per procesgebied. Deze evaluatie is periodiek. Daarbij wordt onder andere bekeken of de procesgang goed is verlopen, of de processen goed op elkaar aansluiten en of het eindresultaat van het procesgebied voldoet.
2. Er vinden ook evaluaties plaats per proces. Deze evaluaties zijn niet per se periodiek, maar worden uitgevoerd zodra een proces is uitgevoerd of er anderszins aanleiding toe is. Uitgangspunt bij deze evaluaties is het resultaat van het proces. Voldoet dit aan de eisen die vooraf zijn gesteld? Met het oog op uitvoerbaarheid zou een dergelijke evaluatie steekproefsgewijs plaats kunnen vinden.

“ Het mbo heeft een diverse studentpopulatie. Opleidingen van niveau 1 tot en met 4 kennen eenzelfde systematiek (competentiegericht) van opleiden en examineren. Beroepenveld en scholenveld zijn beiden betrokken bij de opleiding en examinering van een student. ”

Marijke Backx, teamleider, KCH Examens

De evaluaties volgen tenminste de cyclus van plan-do-check-act. Wat was de bedoeling van het proces(gebied) en het gewenste resultaat? Wat is daarvan terecht gekomen in de uitvoering van het proces(gebied)? En wat kan/moet daaraan verbeterd worden?

Uitgangspunt bij beide evaluaties is dat deze worden uitgevoerd door iemand die niet zelf direct betrokken is geweest bij het proces. Als de uitvoerbaarheid dit niet toelaat, dient in ieder geval het principe van onafhankelijkheid in acht te worden genomen ('een slager keurt dan in ieder geval niet alleen zijn eigen vlees') Oprachtgever is in veel gevallen de examencommissie. De evaluatie kan worden uitgevoerd door een interne of een externe functionaris.

Hoe de evaluaties er precies uit komen te zien en welke stappen door de organisatie worden doorlopen wordt vastgelegd in het handboek voor Examinering. Als uitkomst leveren beide evaluaties rapportages op waarin de resultaten worden beschreven, met waar nodig verbetervoorstellen.

“ Door mee te denken aan de ontwikkeling van de procesarchitectuur gaan we dit studiejaar ons handboek examinering nog eens kritisch doornemen. Zijn alle processen benoemd, zijn de actoren duidelijk en is beschreven wat er van hen wordt verwacht? Door onze ervaring met competentiegericht examineren en de procesarchitectuur hopen we de organisatie van examinering transparanter en eenduidiger te maken. ”

Marieke Wentink, senior medewerker Dienst Onderwijs en innovatie, Graafschap College

“ De procesarchitectuur is een eenduidige beschrijving van de processen van examinering, inclusief het gebruik van één begrippenkader. Vooral het communiceren daarvan helpt zowel direct betrokkenen als belanghebbenden en inhoudelijk relatieve buitenstaanders te begrijpen hoe de examinering is georganiseerd in het mbo. Dat alleen al leidt tot meer begrip. ”

Jos van Odijk, beleidsadviseur Onderwijs en Kwaliteit, Amarantis Onderwijsgroep

Bijlage **AMARANTIS:** Jos van Odijk (landelijk projectteam) - **AOC RAAD:** Agnes Jansen (landelijk projectteam) - **COLO:** Janneke Voltman (landelijk projectteam) - **DRENTHE COLLEGE:** Ellen Stuurup - **ECBO:** Anneke Westerhuis - **ECBO:** Jo Fond Lam - **ECABO:** Peter van Dijk - **FRIESLAND COLLEGE:** Joke Nater-Hak - **GRAAFSCHAP COLLEGE:** Marieke Wentink (landelijk projectteam) - **HELICON OPLEIDINGEN:** Jan Jacobs **HOORNBECK COLLEGE:** Myranda van der Leeden - **INNOVAM:** Jim Schouten - **KC HANDEL:** Marijke Backx - **KONING WILLEM I COLLEGE:** Joost van der Staak (landelijk projectteam) - **MBO RAAD:** Heleen Beurskens **MBO RAAD, BTG HANDEL:** Mieke Huigen - **MKB-NEDERLAND:** Paul Ewalds - **MKB-NEDERLAND:** Frans Heesen - **MKB-NEDERLAND:** Jan van Haren - **NOVA COLLEGE:** Marijke Overdijk - **NRTO:** Esther de Wit **ONDERWIJSGROEP TILBURG:** Ans van der Loo - **REGIO COLLEGE:** Tinka Pijls - **ROC AVENTUS:** Louw Visser - **ROC EINDHOVEN:** Claudine Hogenboom - **ROC FRIESE POORT:** Jaap van der Heide - **ROC WEST-BRABANT:** Martijn Teunissen - **ROC VAN AMSTERDAM:** Els Mandemaker **SAVANTIS:** Anton van Wezep - **VAKSCHOOL RIJNIIJSSEL:** Elvira Bijster **VTL:** Ad Woudenberg - **WELLANT COLLEGE:** Jan Boerman - **HUTSPOT:** Eric Jongepier, Jacqueline van der Loo, Katja Postma (conferentieleiding) **LANDELIJK PROJECTTEAM:** Toine Huismans, Cor Nagtegaal, Manon van der Pol

Leden redactieraad

AOC HELICON: Jan Jacobs - **ECABO:** Peter van Dijk - **FRIESLAND COLLEGE:** Joke Nater-Hak - **GRAAFSCHAP COLLEGE:** Marieke Wentink (lid projectteam Examenprofiel) - **INNOVAM:** Jim Schouten **KENNISCENTRUM HANDEL:** Mieke Huigen - **KENNISCENTRUM HANDEL:** Marijke Backx - **RIJN IJSSEL:** Elvira Bijster - **ROC AMARANTIS:** Jos van Odijk (lid projectteam Examenprofiel) - **ROC EINDHOVEN:** Claudine Hogenboom - **ROC WEST BRABANT:** Martijn Teunissen

Ondersteuning

COLO: Nelleke Lafeber - **MBO RAAD:** Manon van der Pol - **PROJECT-LEIDER:** Cor Nagtegaal - **HUTSPOT:** Eric Jongepier, Jacqueline van der Loo, Katja Postma

Colofon

De procesarchitectuur is tot **STAND GEKOMEN ONDER BEGELEIDING VAN** Hutspot www.hutspot.nl - **REDACTIE:** projectteam examenprofiel **VORMGEVING:** BestWerk.nl - **DRUK:** Productieman - **WWW.EXAMENPROFIEL.NL / 0348-75 35 00**

Procesarchitectuur Examinering

